

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

INFORME DE DEMANDES I NECESSITATS

Informe 1 (13/3 a 3/4)

Introducció

L'alerta sanitària per COVID-19 és una situació extraordinària que està suposant tot un seguit de canvis notables en la vida quotidiana de les persones que pateixen un problema de salut mental i de les seves famílies, així com en els circuits d'atenció que habitualment fan servir.

La Federació Salut Mental Catalunya i les seves associacions federades treballem dia a dia en millorar la qualitat de vida de les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies. En aquesta situació de confinament, la nostra tasca és encara més important.

La situació d'emergència sanitària i confinament estant sent un important repte de resiliència per a les persones que pateixen un problema de salut mental, les famílies, els professionals i les entitats /serveis que hi treballen amb elles.

Per això, a banda de les actuacions habituals, des de la Federació SMC estem recollint algunes de les afectacions que produeix el confinament a les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies, a través de les entitats federades i les consultes que arriben als Espai Situa't (serveis d'informació i assessorament en salut mental). Creiem cabdal conèixer la situació de les persones que atenem durant la l'estat d'alerta sanitària, poder registrar les incidències i dificultats que viuen les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies aquests dies.

L'objectiu de fer el registre, doncs, és:

- accedir de manera més àgil a les situacions de les persones que pateixen problemes de salut mental i de les seves famílies
- intentar donar resposta a aquestes situacions concretes, oferint suport i acompanyament, i fer un seguiment de les persones ateses
- disposar d'una imatge i dades globals del suport a les persones que s'està fent des del moviment associatiu, així com de les dificultats que s'estan detectant en la seva atenció i suport
- traslladar periòdicament aquesta informació a les administracions pertinents i a la ciutadania, per tal de fer-ho visible i buscar solucions que permetin acompanyar millor i amb més garanties a les persones amb problemes de salut mental i a les seves famílies en el context actual

Trobaran més informació sobre les afectacions del coronavirus i les actuacions de la Federació en el següent enllaç:

<http://www.salutmental.org/informacions-sobre-el-coronavirus/>

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

Dades del 13 de març al 3 d'abril de 2020

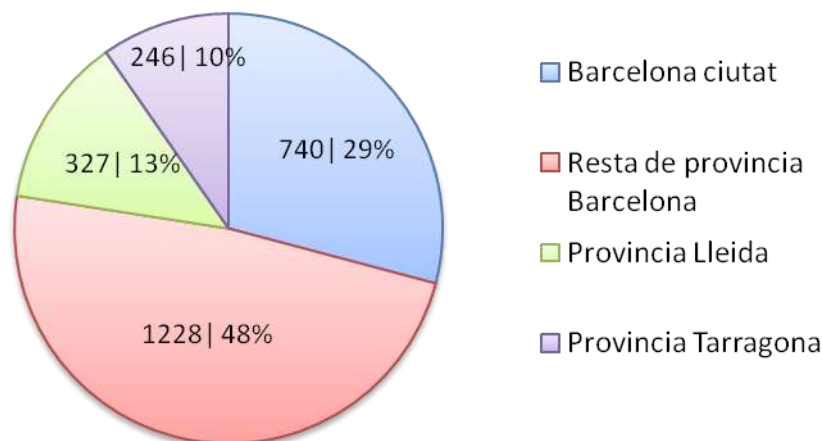
Aquest primer informe recull dades del treball realitzat pels professionals i voluntaris vinculats a diferents serveis i associacions federades a SMC:

- Associacions de familiars i de persones amb experiència pròpia
- Serveis d'atenció a famílies (serveis especialitzats d'informació a famílies, grups de famílies, serveis d'acollida)
- Serveis Espai Situa't – Activa't per la Salut Mental
- Serveis de Club Social
- Projecte Xarxa Joves
- Serveis residencials (llars supervisades, llar amb suport, llar residència i PSALL)
- Serveis laborals (SPL, SIOAI, CET)
- Servei de rehabilitació comunitària
- Altres programes d'atenció: joves, voluntariat, acompanyament integral, penitenciari, alimentació...

En posteriors informes anirem incorporant també informació proporcionada per d'altres entitats i serveis. En alguns casos, les dades aportades són referides només a situacions directament vinculades a l'alerta sanitària.

En aquest període **s'han atès 2.541 persones**, el 77% de les quals a la província de Barcelona. No disposem encara dades de les persones ateses a la província de Girona.

Nº de casos atesos - Distribució territorial

Del total de persones ateses, **el 43% de les persones es troben en situació de vulnerabilitat**, ja sigui per factors socials (situacions d'exclusió social, indigència, baixos recursos econòmics...), de salut (problemes greus de salut mental, dependència a tòxics, trastorns de conducta, patologies orgàniques amb major vulnerabilitat a infecció per COVID-19...) , o biogràfics (edat avançada).

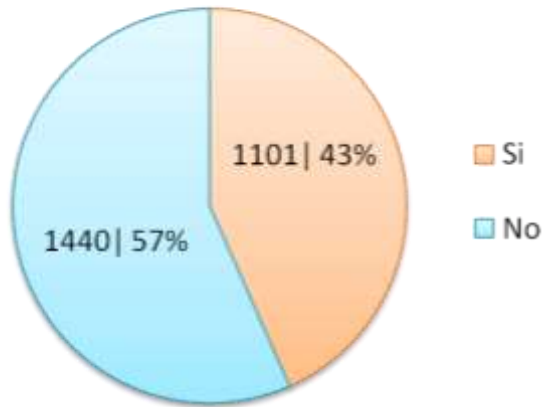
Per una altra banda, la població atesa d'homes (61%) és significativament superior a la de **dones (39%)**.

Informe de demandes i necessitats

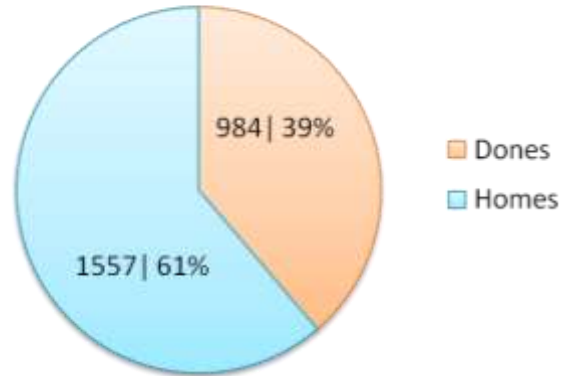
Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

Nº de casos atesos - Situació vulnerable

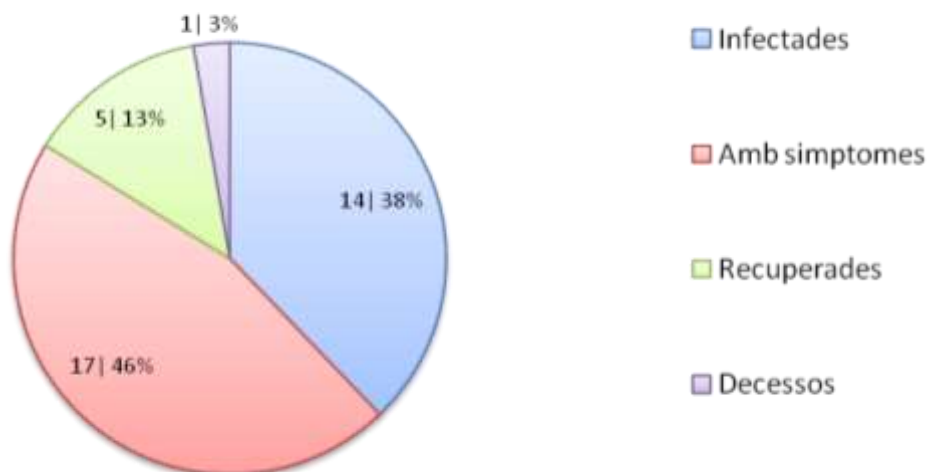
Nº de casos atesos - Distribució per gènere

Quant a la situació de les persones ateses respecte a la seva salut, trobem que en la majoria d'ocasions **no disposem informació de si la persona està infectada o presenta símptomes de COVID-19 (98% - 2.504 persones).**

De les persones que sí coneixem la seva situació de salut (37 persones), trobem que en el **38% dels casos la persona està infectada de COVID-19 (positiu) i en el 46% presenta símptomes compatibles amb la COVID-19.**

Nº de casos atesos - Situació respecte al COVID-19

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

Necessitats detectades

Les persones que han contactat amb nosaltres durant aquest període de confinament refereixen **malestar emocional, ansietat, neguit**, etc. En el cas de persones que pateixen un problema de salut mental, han pogut trobar-se amb **exacerbació d'alguna simptomatologia** (tant de la positiva com de la negativa), tot i que algunes persones s'hi troben més a gust en la situació de confinament que abans. En algun cas s'arriba a manifestar ideació de caire delirant respecte al COVID19. En situacions més greus es pot arribar a la ideació i intent autolític.

Per una altra banda, les consultes que realitzen són al voltant de:

- **Com gestionar el malestar emocional, suport psicològic,...**
- **Possibilitat de sortir de casa amb prescripció mèdica**
- **Dificultats per gestionar situacions familiars amb persones amb problemes de conducta (no compleixen el confinament, augment agressivitat, consum de tòxics...) i agreujament d'aquestes conductes**
- **Suport psicològic i emocional per a professionals de l'àmbit social i de la salut**
- **Quin tipus de suport podem oferir des dels Espai Situa't**
- **Xarxa de serveis on adreçar-se: salut, socials, xarxes de suport veïnals, albergs d'emergència social,**

Caldrà parar especial atenció a les **persones que pateixen un problema de salut mental, viuen soles, i tenen pocs recursos personals i/o d'accés a Internet i noves tecnologies**. Hi ha persones que no disposen d'Internet a casa, o ni tan sols de telèfon mòbil, o potser tenen poca experiència amb les noves tecnologies. Aquestes persones corren el risc de trobar-se més aïllades encara, i no accedir d'igual manera a l'atenció oferta pels serveis.

En el cas de les consultes per situacions d'alta complexitat, trobem situacions dels següents tipus:

- **Agreujament de les dificultats de convivència**
- La persona afectada **incompleix de manera reiterada el confinament** (amb el risc que comporta per a la salut pròpia i la resta de confinats a la llar, a part de les recurrents multes) i es donen **conductes agressives**. En algun cas ja s'ha contactat amb cossos de seguretat.
- Persones **sense llar, amb trastorn mental greu i/o consum de tòxics, i conductes agressives**
- **Amenaces autolítiques i altres conductes de risc**

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

Actuacions realitzades

En la situació actual de confinament per alerta sanitària, estan oferint atenció a les persones amb problemes de salut i mental i les seves famílies principalment per **combinacions de canals no presencials**:

- **Trucades telefòniques**: per fer seguiment de les persones i famílies (entre 2 i 4 dies a la setmana), rebre consultes, etc.
- **Comunicació digital**: correu electrònic, xats de text, vídeo trucades. Generalment per a fer seguiment de les persones i famílies, organitzar activitats grupals (grups de suport, tallers on-line...) i facilitar informació.

En els casos que s'ha ofert atenció **presencial**, ha estat per atendre situacions d'urgència en el domicili, o per fer lliurament d'aliments, EPIs, etc.

Per donar resposta a les necessitats detectades, des dels serveis i entitats s'ha fet **escolta activa i contenció emocional** de les persones que ens han contactat. També se'ls ha facilitat informació i dades de **contacte de recursos i serveis** que poden fer acompanyament durant el confinament (suport psicològic, xarxes de suport veïnal, etc), així com recomanacions per a millorar la gestió emocional del confinament. En algun cas concret s'ha fet **suport en al dol per la pèrdua d'un familiar** per COVID19.

Sempre que facilitem informació a les persones que s'adrecen a nosaltres, **oferim fonts confiables i oficials**, com poden ser el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, Protecció Civil, Departament de Salut, etc. S'ha comprovat que una exposició excessiva a informació sobre la pandèmia, augmenta l'angoixa de les persones.

Per una altra banda, també **orientem a les persones a contactar amb els seus professionals de referència** de les àrees bàsiques de salut o de salut mental, preferentment per via telefònica o telemàtica, en aquells casos que la situació així ho requereix. Així com amb els cossos de seguretat, punts de defensa de drets laborals, etc.

També els professionals dels serveis i entitats **es coordinen amb els serveis** que habitualment atenen a la persona (CSMA, CSS, programes municipals...), i programem **trucades de seguiment** amb la persona i/o la família.

Des de l'Espai Situa't de Baix Llobregat també s'està oferint suport **al programa Antenes de l'Ajuntament del Prat de Llobregat**. En aquest sentit, s'ofereix seguiment telefònic de persones i famílies que presenten malestar emocional i psicològic durant el confinament, i s'ha elaborat una guia de preguntes per a les trucades que es fan des del programa Antenes.

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

Dificultats per a la intervenció

Molts serveis i entitats han posat de manifest les dificultats que es troben per a poder desenvolupar correctament la seva tasca professional.

- Dificultats vinculades a la situació de les persones

Algunes d'aquests dificultats venen donades per les pròpies circumstàncies de les persones a que atenem: poden **no tenir accés a Internet o a un *smartphone*, no senten còmodes amb les vídeo trucades, o no tenen experiència amb les noves tecnologies** i els entorns virtuals. Els professionals subratllen que l'atenció directa i presencial és molt més efectiva i contenidora que no pas la telefònica o per vies digitals.

Per una altra banda, també hi ha persones amb **mancances quant a recursos personals i d'iniciativa / motivació** per a emprendre canvis en els seus hàbits i fer-los més saludables durant el confinament.

- Dificultats vinculades a la coordinació amb altres serveis i recursos

En general, posen de manifest **dificultats per a coordinar-se** amb els centres de serveis socials i amb alguns serveis de salut mental. També els serveis de vegades **no poden donar resposta a la situació** que presenta la persona, especialment quan aquestes situacions són urgents.

Tot i això, també hi ha serveis i entitats que comenten tenir una molt fàcil coordinació amb tots aquests serveis i recursos sociosanitaris, i destaquen el seguiment telefònic que, des dels CSMA, estan fent a les persones ateses.

- Dificultats vinculades a la situació dels professionals

És important senyalar que els professionals i voluntaris que estan desenvolupant aquestes tasques d'atenció, suport i acompanyament a les persones i les famílies, ho estan fent en condicions de confinament i teletreball. Això està suposant en molts casos:

- Limitacions tècniques: **no disposar d'eines, recursos o espais** adients als seus domicilis
- **Dificultats per a la conciliació** família – treball (establir horaris, disposar de suficient intimitat per a atendre a les persones, minimitzar interrupcions...)
- **Augment de l'angoixa i malestar emocional** entre els professionals
- **Dificultats per a la gestió del malestar emocional i la incertesa** pròpia i la dels altres
- Professionals de **baixa mèdica per COVID-19**

Per a pal·liar totes aquestes dificultats, els professionals, voluntaris i entitats, fan ús dels seus **recursos personals i de gestió emocional**, però també opten per:

- **formar-se**: ús de noves tecnologies, atenció a urgències (primers auxilis psicològics), atenció psicològica i social no presencial, etc.
- **adaptar-se i reorganitzar** les tasques i dedicació de l'equip en funció de la situació personal de cadascuna de les persones que hi treballen

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

Entitats i serveis participants en l'informe:

- **Associacions de familiars i de persones amb experiència pròpia**

ACFAMES
AFAMMCA
AFEM Nou Barris
AFEMHOS - Asociación de familiares de enfermos mentales de l'Hospitalet
Aixec S.C.C.L.
ASFAM Salut Mental Associació de Familiars i Amics del Berguedà
ASM Pla d'Urgell
Associació AREP per la Salut Mental
Associació de Familiars de Malalts Mentals Terres de l'Ebre
Associació de Voluntaris i Amics de l'Hospital de Calella
Associació El Far
Associació Esquima
Associació ment i Salut La Muralla
Associació salut Mental Catalunya Porta Oberta
Associació Salut Mental Ponent
Associació Salut Mental Pallars
EL TURO. SALUT MENTAL. Associació de familiars i amics
Federació Salut Mental Catalunya
Fundació Marianao
Fundació Salut Mental Catalunya
Fundació Germà Tomàs Canet
Intress
Salut Mental Barcelonès Nord
Salut Mental Catalunya Anoia
Salut Mental Garraf - AFAMMG
Salut Mental Ponent

- **Serveis i programes d'intervenció**

○ **Serveis d'atenció a famílies**

Grups de famílies El Turó
SAF Associació Salut Mental Ponent
SAF El Turó
SAISAM El Turó
Servei d'acollida Arep

○ **Serveis d'Espai Situa't (Activa't per la salut mental)**

Baix Llobregat, Garraf i Anoia
Barcelona - dreia i nord
Barcelona - esquerra i litoral
Barcelonès Nord
Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre
Catalunya central - Bages
Vallès Occidental
Vallès Oriental

Informe de demandes i necessitats

Nº informe: 1

Període: 13/3 a 3/4

- **Serveis de club social**

- Club Social Cap Endavant
- Club Social Egara
- Club Social El Badiu
- Club Social El Far - La Garriga
- Club Social El Picot
- Club Social El Roure
- Club Social El Turó
- Club Social Encenall
- Club Social Espai 3
- Club Social Esquima
- Club Social Gramenet
- Club Social La Brúixola
- Club Social La Ginesta
- Club Social La Llum
- Club Social Marianao
- Club Social Mosaic
- Club Social Pallars
- Club Social Terres de l'Ebre
- Club Social Tu Tries

- **Projecte Xarxa Joves**

- Xarxa Joves Barcelona
- Xarxa Joves Ponent

- **Serveis residencials**

- Llar amb suport Palafrugell
- Llar residència Palafrugell
- Llar Supervisada per a la vida autònoma dirigit a persones amb trastorn mental
- PSALL Salut Mental Ponent

- **Serveis laborals**

- CET Arep
- SIOAI Arep
- SPL Arep
- SPL Bètula

- **Altres programes**

- Acompanyament integral Ponent
- Programa de Joves
- Programa de Joves Actius
- Programa de Voluntariat Activament
- Programa línia N alimentació Associació Salut Mental Ponent
- Projecte Penitenciari
- Servei de rehabilitació comunitària (SRC)